

Forslag til ændring af valgform ved valg til provstiudvalg og stiftsråd

14. december 2020

Demokratisering af folkekirkens økonomi

Landsforeningen af Menighedsråd ønsker at styrke demokratiet i styringen af folkekirkens økonomi. Dette indebærer bl.a. en ændring af valgformen til provstiudvalgs- og stiftsrådvalg.

Valg til provstiudvalg og stiftsråd

I dag vælges medlemmer til provstiudvalg og stiftsråd formelt ved afstemningsvalg. I praksis sker valgene dog de fleste steder på samlede orienterings- og opstillingsmøder, fordi der i disse tilfælde ikke indleveres andre kandidatlistor efterfølgende.

Den demokratiske legitimitet for valg til provstiudvalg og stiftsråd vil kunne styrkes ved at ændre valgformen. Landsforeningen foreslår derfor, at *valgforsamlingsmodellen* – som i dag bruges ved menighedsrådsvalg – også indføres til provstiudvalgs- og stiftsrådvalg. At ændre valgformen til provstiudvalgs- og stiftsrådvalg kan gennemføres uden en lovændring.

Forslag:

Valgforsamlingsmodellen vil ved valg til provstiudvalg og stiftsråd tage sig ud på følgende måde:

Valg til provstiudvalg

På en valgforsamling for fødte og valgte menighedsrådsmedlemmer i provstiet vælges menighedsrepræsentanter og en præst. Menighedsrådsmedlemmer (læge medlemmer og præster) vælger læge kandidater til provstiudvalget. Præsterne vælger en præst til provstiudvalget. Der skal kunne udløses afstemningsvalg som ved menighedsrådsvalg. I så fald skal listerne have stillere. Stillerne udpeger stedfortrædere.

Valg til stiftsråd

Provstiets menighedsrepræsentant vælges på nævnte valgforsamling. Menighedsrådsmedlemmer (læge medlemmer og præster) vælger et lægt medlem til stiftsrådet. Der skal kunne udløses afstemningsvalg som ved menighedsrådsvalg. I så fald skal listerne have stillere. Stillerne udpeger stedfortrædere.

Vedlagte bilag er Landsforeningens beskrivelse af nuværende praksis og forslag til ændringer af valgformen.

Valg til provstiudvalg og stiftsråd

Baggrund. Hvad er udfordringen?

Folketinget vedtog 10. april 2018 en ny valgform til menighedsrådsvalg, som betyder, at menighedsrådsvalget i 2020 som udgangspunkt vil ske ved valgforsamlinger. Ændringen af valgformen til menighedsrådsvalg fra listevalg til valgforsamling aktualiserer en revision af valgform til provstiudvalg og stiftsråd. Det foreslås, at den demokratiske legitimitet for valg til provstiudvalg og stiftsråd styrkes ved at fortsætte paralleliteten til valgformen for menighedsrådsvalg ved også at indføre valgforsamlingsmodellen.

Formålet med indførelse af valgforsamling er blandt andet at øge demokratiseringen og gennemsigtigheden med valghandlingen.

Samtidig opleves listevalgsformen som ikke-tidssvarende, da hovedparten af valghandlingerne ikke sker som listevalg, men som aftalevalg. Det skyldes, at der ofte ikke indleveres mere end én liste, hvorved den ene indleverede liste udgør de kommende medlemmer af provstiudvalg og stiftsråd. De samme erfaringer blev gjort ved den hidtidige valgform til menighedsrådsvalg.

Med den nuværende valgform er der ikke krav om stillere. Det medfører, at hvis en repræsentant til provstiudvalg eller stiftsråd vælges ved aftalevalg, så er der ikke stillere. Hvis repræsentanten udtræder af provstiudvalg eller stiftsråd, kan repræsentanten egenhændigt udpege sin stedfortræder, hvilket ikke flugter med ønsket om en øget grad af demokratisering.

Nuværende ordning

Valgsituationen for provstiudvalg

Valg af 4-8 menighedsrepræsentanter til provstiudvalget foretages ved skriftlige afstemninger på menighedsrådsmøder i provstiet. Valget aflyses, hvis der kun er afleveret én gyldig kandidatliste. De kandidater, der ikke er valgt, er stedfortrædere, medmindre kandidaten indleverer en særlig stedfortræderliste. Valget af præster sker af og blandt præsterne i provstiet.

Provstiudvalget er ansvarligt for at gennemføre et orienterings- og opstillingsmøde vedrørende valget til provstiudvalg og stiftsråd.

Valgsituationen for stiftsråd

Ved listevalg vælges til stiftsrådet én repræsentant for stiftets provster, tre repræsentanter for stiftets præster samt én menighedsrepræsentant fra hvert provsti. I Lolland-Falsters Stift dog to menighedsrepræsentanter fra hvert provsti.

Valg af menighedsrepræsentanter til stiftsrådet foretages ved skriftlige afstemninger på menighedsrådsmøder i provstiet. Valget aflyses, hvis der kun er afleveret én gyldig kandidatliste. De kandidater, der ikke er valgt, er stedfortrædere, medmindre kandidaten indleverer en særlig stedfortræderliste.

Forslag til ændringer

Det foreslås, at valgforsamling til provstiudvalg og stiftsråd gøres til den formelle hovedregel i lovgivningen, hvor den nuværende, formelle hovedregel er afstemningsvalg.

Formålet med valgforsamling til provstiudvalg og stiftsråd er blandt andet, at hele provstiudvalget og det ene læge medlem af stiftsrådet vælges på ét møde. Landsforeningen finder det væsentlig, at der fortsat er en præst i provstiudvalget, da det er velfungerende og er med til at give en bredere forståelse og indsigt i provstiudvalgenes økonomi, opgaver og funktioner.

Landsforeningen finder ingen grund til at ændre på valgbarheden til provstiudvalg og stiftsråd. Landsforeningen arbejder fortsat for at bevare det nuværende, gode samvirke mellem præster og læge.

Valget består af tre faser med mulighed for en fjerde fase: 1) optakt med annoncering af det forestående valg og orienteringsmøde, 2) valg på en valgforsamling, 3) offentliggørelse af resultatet og 4) mulighed for at udløse et afstemningsvalg.

Orienteringsmøde

Det foreslås, at provstiudvalget afholder et offentligt orienteringsmøde. I provstier, hvor der afholdes to årlige budgetsamråd (se afsnit 4 om Styrkelse af menighedsrådenes rolle i provstiets budgetlægning), kan orienteringsmødet afholdes i forbindelse med årets første budgetsamråd. Orienteringsmødets primære formål er at sikre åbenhed og skabe interesse om arbejdet i provstiudvalg og stiftsråd gennem en drøftelse af ideer og opgaver samt provstiudvalg og stiftsråds prioriteringer.

Provstiudvalget skal senest fire uger inden orienteringsmødet bekendtgøre tid og sted for mødet ved de faste gudstjenester, på provstiernes hjemmesider og i de stedlige dagblade eller lokalaviser. På orienteringsmødet skal provstiudvalget orientere om arbejdet i provstiudvalget samt stiftsrådet i den forløbne funktionsperiode, kommende opgaver, datoer og regler for valgforsamlingen, muligheden for at udløse et afstemningsvalg og fastlægge antallet af provstiudvalgsmedlemmer, der skal vælges på valgforsamlingen. Desuden vælges valgbestyrelsen, der er ansvarlig for valghandlingen

På orienteringsmødet er det muligt for kommende kandidater at offentliggøre deres kandidatur til provstiudvalg og/eller stiftsråd. Derved kan menighedsrådene skabe sig et overblik over, om der er nok kandidater til at danne fuldtallige organer, og der er således rum for at tage rettidige initiativer til at rekruttere yderligere kandidater.

Valgforsamling

Det foreslås, at valgbestyrelsen senest fire uger inden valgforsamlingen skal bekendtgøre tid og sted for valgforsamlingen ved de faste gudstjenester, på provstiets hjemmeside og i de stedlige dagblade eller lokalaviser. Valgforsamlingen er offentlig.

Valgforsamlingens primære formål er at vælge de 4-8 læge medlemmer og det gejstlige medlem til provstiudvalget og provstiets læge medlem af stiftsrådet. Valgforsamlingen vil skabe offentlighed om afstemningen til provstiudvalg og stiftsråd samt give mulighed for at få en præsentation af kandidaterne og høre dem debattere forud for afstemningen. Dette gælder, uanset om der er tale om personer, der genopstiller, eller om kandidater der opstiller for første gang. Herved sikres åbenhed om, hvem kandidaterne er, og hvad de står for, hvilket også bidrager til legitimiteten ved et eventuelt valg uden modkandidater.

Efter præsentationen skal der tilsvarende være mulighed for dialog og debat mellem og med kandidaterne og de fremmødte med det formål at øge de fremmødtes kendskab til kandidaternes ønsker og prioriteter for provstiudvalgs- og stiftsrådsarbejdet.

Valget sker ved skriftlige og dermed hemmelige afstemninger. Menighedsrådsmedlemmer (læge medlemmer og præster) vælger læge kandidater til provstiudvalget. Præsterne vælger en præst til provstiudvalget. Menighedsrådsmedlemmer (læge medlemmer og præster) vælger et lægt medlem til stiftsrådet. Valgbestyrelsen er sammen med dirigenten ansvarlig for afviklingen af afstemningen.

Offentliggørelse

Valgbestyrelsen offentliggør resultatet af valgforsamlingen hurtigst muligt og senest 1 uge efter valgforsamlingen. Offentliggørelsen skal ske ved førstkomende gudstjeneste, på provstiets hjemmeside og i de stedlige dagblade eller lokalaviser. Samtidig med offentliggørelsen skal det oplyses, at der senest 4 uger efter valgforsamlingen kan indgives en kandidatliste med stillere og dermed udløses afstemningsvalg.

Mulighed for udløsning af afstemningsvalg

Vil man efter valgforsamlingen stille op, skal det ske ved indleveringen af en kandidatliste underskrevet af 10 stemmeberettigede folkekirkemedlemmer som stillere.

Gældende ret

Valgformen ved provstiudvalgs- og stiftsrådsvalg er reguleret i bekendtgørelse om valg af medlemmer til provstiudvalg og stiftsråd.

I bekendtgørelsen er det §15, §§ 17-23 (valg af menighedsrepræsentant til stiftsråd) samt Kapitel 5 (valg af præsterepræsentant til provstiudvalg), der vedrører valgformen.

Forslag til udmøntning

Valgform	
Gældende bekendtgørelse	Nyt bekendtgørelsesforslag
Bekendtgørelse om valg af medlemmer til provstiudvalg og stiftsråd §15.	<i>Kapitel og paragraf skal ændres til, at afstemningen sker på valgforsamling, hvor provstiudvalg vælges samt den ene menighedsrådsrepræsentant til stiftsråd</i>
Valg af præsterepræsentant til provstiudvalg Kapitel 5.	<i>Kapitel skal ændres til, at afstemningen sker på valgforsamling for provstiudvalg</i>
Valg af menighedsrepræsentant til stiftsråd §§ 17-23	<i>Afsnit skal ændres til, at afstemningen sker på valgforsamling for provstiudvalg og provstivise valgforsamlinger for stiftsråd</i>